

Høringsuttalelse fra Presteforeningen

Hovedsynspunkt

Presteforeningen slutter seg til hovedtilnærmingen i høringsdokumentet, om at kirkeordningen i første omgang bør være en konvertering av dagens ordning i kirkeloven, tilpasset forslaget til ny trossamfunnslov, uten større endringer i materielle bestemmelser og i kirkens organisasjon. Presteforeningen ser at lovendringen medfører behov for omgjøring av kirkelovens bestemmelser til kirkeordning gitt av Kirkemøtet.

Til 1. Den norske kirkes grunnlag

Høringsdokumentet inneholder et nytt kapittel om «Den norske kirkes grunnlag». Presteforeningen anser et slikt overordnet kapittel i kirkeordningen som nødvendig. Presteforeningen mener kapittelet i alt vesentlig har fått en sakssvarende form.

Presteforeningen støtter at Den norske kirkes læremessige forankring tas inn i kirkeordningen i den foreslåtte formen (§ 1), til erstatning for bestemmelsen i Norske Lov 2-1. Presteforeningen støtter også bestemmelsene om Den norske kirke som del av den verdensvide kirke (§ 2) og om dåp og tjeneste (§ 3).

Presteforeningen mener paragraf 4 om «kirkens oppdrag» har fått en sakssvarende form. Det er viktig at bestemmelsen har form av en overordnet formulering av kirkens oppdrag, og ikke blir en oppregning av alle de ulike sidene ved kirkens virksomhet.

Når det gjelder formuleringen om «Tjenestefelleskap» i § 5, mener Presteforeningen den bør endres. Presteforeningen er kritisk til å innføre kategorien «frivillige» på et så overordnet nivå i kirkeordningen. Presteforeningen støtter intensjonen med formuleringen, som er å løfte fram lekfolkets plass og rolle i tjenestefelleskapet. Samtidig kan formuleringen leses som innføring av en ny ekklesiologisk kategori, en delmengde av de dømte, de aktive frivillige. Presteforeningen foreslår som alternativ formulering: «Den norske kirkes oppdrag blir ivaretatt i et tjenestefelleskap av *dens dømte medlemmer, deriblant ansatte og vigslede personer.*»

Presteforeningen mener § 6 om Organisering av Den norske kirke, legger viktige grunnleggende premisser for kirkeordningen, og ivaretar nødvendig kontinuitet i overgangen fra lovregulering til kirkeordningsregulering. Presteforeningen vil framholde at prestatjenesten og biskoptjenesten ble regulert ved Kongens anordningsmyndighet fram til grunnlovsendringene i 2012, mens kirkeordningen for øvrig var regulert i kirkeloven og i medhold av denne. Når nå hovedgrepet er å konvertere kirkelovens regler til ny kirkeordning, er det viktig at man fanger opp elementene som lå under Kongens anordningsmyndighet. Presteforeningen mener de foreslåtte grunnleggende premissene sikrer nødvendig balanse mellom soknet og Den norske kirke, og mellom menighet, prestatjeneste og tilsyn i kirkeledelsen, samt balansen mellom styring og ledelse på demokratiske prinsipper og lojalitet mot Den norske kirkes læregrunnlag. Presteforeningen mener også bispedømmet er en grunnleggende del av Den norske kirkes organisering, og at første punktum derfor bør lyde: «Den norske kirke er landsdekkende og inndelt i sokn og *bispedømmer.*»

Presteforeningen støtter også formuleringene i §§ 7 og 8.

Til 2. Kirkelig inndeling, kirkens organer, medlemskap, kirkelige registre og kirkelig stemmerett

Presteforeningen er positive til at soknebegrep og menighetsbegrep relateres til og belyser hverandre i § 6 første ledd og § 9 første ledd.

Det er foreslått tre unntak fra hovedprinsippet i § 6 om at «Menigheten er fellesskapet av dem som tilhører Den norske kirke og bor i soknet». For det første en videreføring av dagens ordning med kategorialmenigheter (døvemenigheter, Samisk menighet i sørsamisk område), § 9 femte ledd. Her er omtalen av døvemenighetene i regelteksten ikke foreslått videreført. Presteforeningen støtter den nye formuleringen som etter Presteforeningens oppfatning ikke representerer noen materiell endring.

For det andre foreslås det å ta inn en hjemmel i § 9 sjettede ledd til å gjøre forsøksordningen med valgmenigheter til en varig ordning. Presteforeningen mener at en ordning med valgmenigheter på den ene side kan bidra til en fleksibilitet som kan ivareta visse medlemmer av Den norske kirke og deres kirketilhørighet og engasjement, der dette ikke fanges godt nok opp av soknemenigheten. På den annen side kan valgmenigheter oppfattes som uttrykk for institusjonaliserte motsetninger, og føre til krevende relasjoner lokalt. Ordning for valgmenigheter bør derfor utformes som en unntaksordning.

For det tredje foreslås det å endre tidligere bestemmelse om at biskopen kan gi samtykke til at medlemmer gis stemmerett i annet sokn enn bostedssoknet, til at et medlem kan få sitt medlemskap overført til et annet sokn enn bostedssoknet eller til en valgmenighet, § 13 annet ledd. Dette får konsekvenser for hvem som har ansvar for kirkelig betjening av dette/disse medlemmene, § 13, tredje ledd. Presteforeningen vil understreke grunnprinsippet om at medlemskap i Den norske kirke er knyttet til soknet medlemmet er bosatt i, men ser behovet for en viss fleksibilitet overfor enkeltmedlemmer.

Presteforeningen støtter den overordnede bestemmelsen om kirkens styringsorganer i § 10 første ledd. Med rettssubjektene soknet og Den norske kirke, vil soknet og det nasjonale nivået måtte ha styringsorganer. Ut fra en tenkning om bispedømmet som et av Den norske kirkes grunnleggende organisatoriske elementer, er det etter Presteforeningens oppfatning sakssvarende at det skal være egne styringsorganer også på bispedømmenivå.

Presteforeningen støtter formuleringen om Kirkemøtet som Den norske kirkes øverste representative og besluttsende organ (§ 10 annet ledd).

Høringsdokumentet innfører «lovlig opphold i riket» som en ny forutsetning for medlemskap i Den norske kirke ved siden av kravet om å være «bosatt i riket» (§ 11 første ledd). Begge disse bestemmelsene angir tilleggskriterier for medlemskap ved siden av dåp, som kirkelig sett er det eneste avgjørende medlemskriteriet. Høringsnotatet motiverer tillegget med et ønske om å lempe på dagens krav om å være bosatt i riket, slik at også personer uten fast bosted, men som har fast tilknytning til en menighet, skal kunne registreres som medlem. Presteforeningen mener innføringen av «lovlig opphold i riket» kan leses som en innstramming av medlemskapsbetingelsene, særlig i lys av flyktingedebatten. Presteforeningen mener primært det ikke bør være slike medlemskapsbetingelser ved siden av dåp, og at det bør skjelnes tydeligere mellom kirkens medlemskapskriterier i kirkeordningen og statens kriterier for støtteberettigede medlemmer i

lovgivningen. Presteforeningen foreslår at «*oppholder seg i riket*» erstatter formuleringen «bosatt i riket».

Høringsdokumentet integrerer tydeligere medbestemmelsesregler for barn i leddet om barns påvirkning på eget medlemskap (§ 11 tredje ledd). Presteforeningen støtter dette.

3. Virksomheten i soknet. Soknets organer og deres oppgavefordeling m.m.

Presteforeningen støtter at ordningen med mulighet for felles menighetsråd for flere sokn, gjøres permanent. Mange år med forsøk har vist at dette har vært en tjenlig ordning for effektivisering av lokalt rådsarbeid, der hvor det blant annet av hensyn til lokalsamfunnsidentitet og -tilhørighet har vært mindre aktuelt eller mer krevende å slå sammen sokn.

Presteforeningen mener siktelse eller tiltale også ved andre alvorlige straffbare forhold enn de som er nevnt i § 17 tredje ledd, bør kunne gi grunnlag for suspensjon og/eller tap av verv i menighetsråd mv. Presteforeningen mener dette bør gjelde seksuelle krenkelser og vold, særlig overfor mindreårige, begått mot en person i tilknytning til verv eller tjeneste for menighetsrådet. Presteforeningen ser utfordringer knyttet til rettssikkerhet, men mener dette likevel er nødvendig av hensyn til de involverte parter og tilliten til Den norske kirke. Presteforeningen mener grunnlaget for suspensjon og eventuelt tap av verv bør utvides til også å gjelde de lovbestemmelsene som inngår i oppregningen i § 39 i politiregisterloven om barneomsorgsattest.

5. Regionale og nasjonale kirkelige organer

Presteforeningen støtter at det presiseres i kirkeordningen at preses og leder i samisk kirkeråd er medlemmer av Kirkemøtet (§ 35).

Presteforeningen mener den nye formålsbestemmelsen for Bispemøtet i § 39 innebærer en endring i forholdet mellom Bispemøtet og den enkelte biskop. Formålsbestemmelsen for Bispemøtet bør heller tas inn i kirkeordningen som en formålsbestemmelse eller grunnleggende beskrivelse av biskoptjenesten i Den norske kirke. Når en slik beskrivelse av biskoptjenesten mangler framstår det som Bispemøtet er bærer av tilsynstjenesten, og ikke biskopene. Presteforeningen har forståelse for ønsket om å tydeliggjøre den kollegiale siden ved tilsynet, men det bør ikke gjøres på en måte som kan svekke den personlige siden ved tilsynet og den enkelte biskops tilsynsansvar (Jf. *Episcopal Ministry within the Apostolicity of the Church*, The Lund Statement by the Lutheran World Federation – A Communion of Churches, Lund, Sweden, 26 March 2007, art. 47-49 som taler om utøvelsen av tilsynet *personally, collegially and communally*). Presteforeningen foreslår at den foreslåtte formålsbestemmelsen gis følgende form, og at § 39 får til overskrift «Biskopene og Bispemøtet»:

«Biskopene utøver tilsyn med og pastoralt lederskap i Den norske kirke, ivaretar kirkens lære og teologi og fremmer enhet i kirken og med andre kirker. Den kollegiale siden ved tilsynet utøves i Bispemøtet. Bispemøtet kan ikke binde (osv. ...)»

6. Forskjellige bestemmelser

Presteforeningen mener også annet ledd i dagens kirkelov, § 31, bør tas inn i kirkeordningens § 46, selv om bestemmelsen er foreslått tatt inn i den nye tros- og livssynssamfunnsloven (lovforslaget § 14 annet ledd). Regelen er av stor indrekkelig betydning, og en viktig del av forankringen av prestatjenestens særlige forpliktelse og selvstendighet i tjenesten med Ord og sakrament.

Presteforeningen støtter forslaget til § 47 om medlemskapskrav for kirkelige ombud og kirkelige stillinger.

Presteforeningen støtter den foreslåtte videreføringen av dagens særregler i habilitetssaker (§ 49, tredje ledd).

Presteforeningen støtter endringsreglene (§ 50).

Oslo 16.11.2018

For Presteforeningen

Martin Enstad, leder